Број 32. У Новом Саду, у уторак 12. фебруара 1908. Година XLIII.

„Застава“ излази сваки дан двапута, а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. а на три месеца 8 круна.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул, бр. 22

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Светозар Прибићевић у измећарској улози.

Изборни проглас хрватске странке права задао је врло тежак, смртоносан удар измећарима око „Србобрана.“ Тај им је проглас скинуо образину и приказао их српском народу као праве издајице. Осећају добро то и они. Тај изборни проглас пораз је за политику самосталне странке, коју јој је натурио Светозар Прибићевић. Морао је и он о томе, да проговори, а признаје, да не би то учинио, али су га уповорили радикални листови. Признаје дакле, да у њему нема ни трунчице српског осећаја. Њега не боле, кад се његов савезник хрватска странка права одриче речке резолуције, а не признаје да има српског народа чак и у Босни и Херцеговини. Њега не боле ни то, кад та странка права не спомиње у свом изборном прогласу ни једном речи српски народ. Он не би против свега тога устао, да га радикалски листови нису приморали. То је најбољи доказ, да су самосталци постали православни Хрвати, јер поштен Србин не може и не сме остати у друштву оних људи, који поричу, да има Срба и хоће да стварају Велику Хрватску. Светозар Прибићевић не само да остаје у друштву тих људи, него још позива Србе бираче, да гласају за кандидата хрватске странке права. И овакав издајник усуђује се, да се позива на великог Светозара Милетића и с њим да се упоређује.

Да би самосталце одржао у овако срамној коалицији, која српски народ у главу бије, Светозар Прибићевић вели, да је хрватска странка права одржала свој програм у коалицији и онда, кад су радикали били у њој. Да је то лаж, сведочи баш изборни проглас хрватске странке права, у ком вели, да је привремено обуставила свој програм и прихватила речку резолуцију. Истина је, хрватска странка права признаје, да је то учинила тешким срцем и за невољу. Признаје чак и то, да се озбиљно није мислила одрећи великохрватског програма, него је само ради рушења куеновског режима то учинила. Према томе Светозар Прибићевић служи се лажју, само да одбрани своју издајничку политику и измећарску службу великохрватској мисли. Хрватска странка права морала је већ и зато обуставити свој програм, кад је примила речку резолуцију, што је њен програм у противности са речком резолуцијом. Њен програм хоће независну Велику Хрватску у оквиру хабсбуршке монархије, дакле нову државу, а речка резолуција стоји на темељу заједнице са Угарском. Правашки програм не признаје, да у Хрватској, Славонији, Далмацији, Босни и Херцеговини има српског народа; тамо се говори само о хрватском народу. Речка резолуција признаје равноправност српског и хрватског народа. Да су дакле речка резолуција и правашки програм у отвореној противности, не виде само они, који слепо верују све, што им Светозар Прибићевић каже. Да се хрватска странка права није ма и привремено одрекла свога програма, Срби не би ни могли ни смели ступити у коалицију. У осталом, кад и сама хрватска странка права признаје, да је привремено обуставила свој програм, не треба бољег доказа, да се Светозар Прибићевић служи неистином и подвалом.

Жалосни Светозар вели, да он одбија и побија програм хрватске странке права, али ова је у својим изјавама признавала српски народ. Светозар одбија и побија програм хрватске странке права, али препоручује Србима да гласају за њене кандидате и онда, кад се она јавно одриче речке резолуције и обећава свим жаром заузети се за правашки програм. Препоручује им да гласају за таквe Хрвате чак и против Срба. Заузима се дакле, да ојача ону странку, која не признаје Србе и ради за Велику Хрватску. Овако шта може да ради само онај човек, који не осећа српски, него има пред очима само своје личне и породичне интересе. Прибићевићу је стало само до тога, да се он и другови му дочепају мандата, а Српство му је десета брига. А што вели, да радикална странка одобрава програм бана Рауха, то је просто подметање. Проглас наше странке у том погледу потпуно је јасан. Бан Раух је у свом програму обећао да оправдане српске захтеве уважи, а хрватска странка права просто пориче, да има Срба. У свом прогласу нигде не спомиње Србе, нити обећава, да ће оправдане српске захтеве уважати. Па још и за таке људе Срби да гласају? Пљунули би на свој образ, кад би то учинили. Раух није наш савезник Српска народна радикална странка улази у изборе самостално, а како ће се држати према бану Рауху у сабору, зависи од тога, како ће се бан Раух држати према српском народу. Радикална странка има одрешене руке према сваком, а самосталци су се везали за коалицију, па јој служе и онда, кад не признаје српски народ и одбацује речку резолуцију, која је увек била услов за ступање у коалицију. Светозар Прибићевић и то пориче, јер вели, у коалицији су седели резолуционаши и антирезолуционаши, али неће да каже да нису могли седети људи, који поричу да има Срба, као што сада чини странка права.

Ко и после свега тога не види, да Светозар Прибићевић хоће да поведе српски народ за Голеш-планину, тај је слеп код очију. Жалосни су пак они српски свештеници, који по упутству Светозара Прибићевића гласају за праваше, па чак и за Бадаја гонитеља ћирилице. Није пак далеко време, кад ће се цео српски народ уверити, да је Светозар Прибићевић политички пустолов. Образина му је већ скинута.

Два збора.

У Митровици у недељу ову, одржана су два поједаничка збора, пре подне је одржао збор владин кандидат Ђура Милекић, а после подне одржан је збор српске народне радикалне странке.

На збору Ђуре Милекића било је 50—70 изборника, већином из Митровице, остало су били небирачи »Ђура је говорио врло слабим гласом, јер је сирома здраво оронуо. Већ поодавно пати он од неизлечиве болести, рака у грљану и не може се више ни излечити а у последње време препатио је и инфлуенцу и толико је слаб, да се једва држи на ногама и морао се довести на збор у затвореним колима. Жали се јако на жупана, да га је тако слаба нагонио, да се кандидира, а сад га вели људски не помаже. Дакако сирома Ђура научен је на стари куеновски метод, на отворено насиље, а то је сада по новом закону о чистоти избора, прилично немогуће.

Говорио је по свом старом начину и правдао себе и народну странку.

После подне је сјајно одржан збор радикални. — На њему је било до 120 бирача, а развио је свој програм Др. Миша Михајловић, и у говору, који је трајао више од једног сата, потукао је хаметом све лажи, извртања и клевете дрекавачке странче самосталне. Доказао је да он може бити посланик и ако није захвалио. Утерао је у лаж све клевете самосталске«, да ће он, у последњем часу, захвалити у корист Ђурину и изјавио свечано, да он никад и никоме за љубав неће одустати од своје кандидатуре. Развио је прегледно одношај наше странке према Рауху и одлучно изјавио, да ће се ускоро сви уверити, да странка радикална неклања ни Рауху и одлучно изјавио, да ће се најодлучније борити на права свију народа у нашој отаџбини и за најширу слободу свију грађана. А побио је све лажи о такозваном, итебејском зајму. Говорио је доста опширно и о нашем програму. После њега говорио је врло лепо о изборима и о правима и дужностима грађана — на опште захтевање — и Јаша Томић. Пошто је поново узео реч наш кандидат Миша Михајловић и захвалио се присутним изборницима. Збор се разишао пун одушевљења, а са громким узвицима: Живио Михајловић! Живио Јаша Томић!!

Изборна борба у Хрватској и Славонији.

Бирачима у пажњу.

Избору посланика припустиће се само они бирачи, који имају уредно истављене исказнице. Упозорујемо бираче, да на време набаве исказнице. Кандидати српске народне радикалне странке нека се постарају, да сваки наш бирач добије исказницу.

Ако би пак у неким срезовима дошло до ужег избора, председник изборног поверенства може одредити, да се ужи избор обави одмах истог дана. Зато ваља сви бирачи да остану на избору, док се год не објави резултат, да се не би ужи избор спровео без наших бирача.

Избор почиње у 9 часова пре подне и свршава се у 1 час после подне.

*

Брзојав из Митровице. Ђура Милекић на самрти. Сва је Митровица у очајању. Пошто Митровица не може да постоји без Ђуре Милекића, то су сви Митровчани закључили, да умру заједно с њиме. Боље да сами спреме себи смрт, него да дочекају пропаст Митровице, која ће после Ђурине смрти наступити безусловно. Једино уредник „Добротвора“ остаје, да као пророк Јеремија на развалинама јерусалимским плаче на развалинама матровачким. С њим у друштву остаје и др. Душан Поповић да кукуриче и као што је петао потсетио апостола Петра на неверство према Христу упозориће самосталце на издајство српског народа, које су починили.

*

Самосталске ујдурме у хртковачком срезу. Из Буђановаца јављају нам, да су тамо растурени плакати: Живио др. Ивић, кандидат српске народне радикалне странке. И ови су плакати самосталска ујдурма. Виде, да ће њихов кандидат срамно пасти, па кад нису упалили први плакати у погледу Ивићеве кандидатуре, растурише друге. Нека се дакле бирачи не осврћу на ове самосталске ујдурме, већ нека сви сложно гласају за дра Николу Ђурђевића.

*

Самосталци се нуде бану Рауху. Јављају нам из Загреба, да су самосталци преко једног бановог поверљивог човека понудили своје услуге бану Рауху. Тражили су, да их помаже на изборима, а они ће му учинити услуге у сабору. Самосталци виде, да ће зло проћи на изборима, па зато траже Раухову помоћ. Раух је одбио њихову понуду.

*

Радикални збор у Руми. У недељу 10. о. м. одржан је збор ра-

из Загреба, да кортешују и растурују пам флете. Дв јица су дошли у Нову Градишку да раде за Бадаја, гонитеља ћирили це. „Србобран“ се растурује у свима селима бесплатно, исто тако и равни пам флети. Ко плаћа самосталским кортешима пут и издржавање? Ко плаћа за растуривање сваког броја „Србобрана“ у хиљаде примерака бесплатно? Плаћа све то фонд за великохрватску пропаганду А веле да су и калуђери дали велике своте у ту сврху Лепо друштво.

*

Поверенички састанак српске народне радикалне странке у Митровици.

Јуче у недељу по подне био је поверенички састанак српске народне радикалне странке у Митровици Дворана српског дома била је пуна Осим Митровчана било је радикалних изборника из свију општина митровачког среза.

Др. Миша Михајловић кандидат српске народне радикалне странке за митровачки срез говорио је програмни говор који је трајао преко сата Јасно, прегледно и збијено управо у класичном говору изнео је суштину радикалског програма и исмејао је и побио све клевете противничке. Говор је био од силна утиска и придобио је многе који су се љуљали. — Осим њега говорио је укратк Јаша Томић о значају избора. Ми се надамо да ће наш кандидат бити сигурно изабран и ако ће борба бити тешка, јер има силних чиновничких гласова.

* *
*

Др. Жарко Миладиновић у Лаћарку. У недељу ујутру био је др Жарко Миладиновић у Лаћарку и говорио по други пут бирачима Уверио се да су му бирачи остали верни и да ће скоро листом гласати уз њега И амо су се противници окомили свом жестином на његов срез, нарочито на Лаћарак И ако су се у општинској авлији после службе искупили сви бирачи, дакле и неки противници његови, његов је изврстан говор саслушан са великом пажњом и одушевљењем. После њега је говорио и Јаша Томић — Др. Жарко Миладиновић обилази и друга већа места свога среза, где га свуда дочекују највећим одушевљењем. Хоће ли његов противник добити који глас — видећемо.

*

Из Гргуревацa нам пишу: На Сретеније дошао нам је наш омиљени кандидат др. Младен Лисавац. Дочекасмо га управо сјајно. Народ је одушевљено поздравио свога дичнога кандидата, и његов дивни говор, који је трајао више од једнога сата. Наши Бошковићи, стари либерали, све су мењали фарбу, али све бадава. Неће ти за шатрињачког кандидата неке самосталне странке саставити из Гргуревацa ни три гласа. Ми стојимо чврсто као клисуре уз нашег дичног кандидата. Живио Младен Лисавац, посланик ирашког среза!

*

Из Ердевика нам пишу: Шаљиви самосталски кандидат за место Ердевик налази се већ једно осам дана у нашој средини. Иде од бирача до бирача, куми, мољака, преклиње. До сада је упецао само Словаке са бингулском шумом, јер им је обећао, да ће израдити, да шуму не добије српска црквена опћина, него Словаци. Пробао је и код Немаца, али код њих не иде. Њих води њихов попа Лакајнер, велики Франковац, а и товарнички попа је Франковац, па се тако нашле сродне душе. Све то тако лепо удешава наш бележник Лаза Надбантић. Он смртно мрзи радикале још из Ирига, па волије и Франковца него Србина радикала. — Кад није могао да добије Немце за шаљивог самосталског кандидата, волије да гласају и на товарничког жупника, него на радикале. Да мало преваре своје пријатеље напредњаке, прогласио је загребски самосталски лист, да се Гргуров кандидира изван странака. — Но то је само фина превара, јер сви самосталци у Ердевику раде за њега, а највише ердевичка српска штедионица и њен директор Пера Мијатовић, па наш поп Пера Араницки, па његов син др. Гига, конципијент дра Душана Поповића. И тако славни коалиционаш Душан Поповић не ради за напредњака Анцла, него за новокрштеног самосталца Гргура. Гргур се брани, да мора да се кандидира, јер су то самосталци од њега тражили. Они су му, кажу, израдили апотеку, па сад мора да им врати љубав. Тако самосталци купују душе. А ми Ердевичани ко држимо, нека им чика Ђура враћа љубав при чашици добра вина, а ми ћемо послати у сабор спремна човека, а чика Ђура нека чува своју нову апотеку.

*

Из Грка нам пишу: Јуче нам дођоше у госте два господина попе, један леп висок човек, а други смешан, мали, накострешен као јеж. Распитали смо, ко је то, и чули смо, да је једно адашевачки попа Влада Обрадовић, а други попица из Шуљма, за кога кажу, да га и тамо зову поп Јеж — Кажу да их је послао онај пусти калуђер Анатолије, и да ће нам поп Јеж бити сада попа. Но ми знамо, да Анатолије није конзисторија, а поп Јеж нека буде свој попа, а наш неће бити. Није он можда ни дошао да буде овде попа, него да мало прокортешира за самосталца Чучковића, и да се мало нагрди радикала. До сада га слуша само наш бележник Вока Радотић, који би да може све радикале појео за фруштук. — Но доћи ће ваљда и њему црн петак, а попа Јеж се баш намерио на правог. Та нашега бележника и онако нико честит више не верма, а поп Јеж с ким се слизао онако ће и проћи. Ми смо овде сви одушевљени за нашега дра Жарка, за кога ће бити сви осим бележника, и његове неке присталице, које мож' избројати на једној руци. Живио наш посланик др. Жарко Миладиновић! А поп Јеж нек' путује што пре у руку.

*

Организација српске народне радикалне странке у Чортановци

У петак 8. (21.) фебруара спроведена је организација радикалне странке у Чортановци, и то овим редом: Пешић Дамјан, Милутиновић Милан, Шуваковић Стеван, Рор Алекса, Пришовић Живан, Радоњанин Живан, Радоњанин Јоца, Бошњаковић Манојло, Бошњаковић Никола, Мунцић Никола, Веселиновић Живан, Илић Коста, Илић Илија, Санадер Ђока, Војновић Петар, Војновић Васа, Живковић Душан, Красојевић Драгутин Красојевић Павле, Красојевић Јован, Красојевић Коста, Војновић Јаша, Томић Митар, Ћурчић Петар, Војновић Жарко, Радосављевић Павле, Шорања Илија, Шорања Ђока, Лаковић Стеван, Стејић Пера, Пантелић Петар, Суботин Јован, Бајац Урош, Скерлетић Милош, Скерлетић Васа, Опсеница Дамјан, Ћурчић Сима, Балтић Петар, Калањ Милош, Опачић Велимир, Поповић Јефта, Јеловац Аца, Влашкалић Никола, Влашкалић Лаза, Чалић Ђока, Стојанов Сима, Лаврнић Ђока, Меленчанин Драгутин, Михорадов Јоца, Несторовић Стева, Божић Сава, Ћурчић Стојан. У недељу 10. (23) фебруара приступило се даљем раду. Састао се месни одбор, те је конституисано цело друштво. Од горе наведених изабран је одбор од 22 члана, затим је изабрат за председника: Поповић Јефта, за потпредседника: Пришовић Живан. Перовођа Јован Красојевић, благајник Милан Милутиновић, 3 прегледача благајне: Урош Бајац, Никола Бошњак, Коста Илић и тајник Коста Красојевић.

*

Чучковићеве невоље. У четвртак 7. 20. фебруара о. г. имала је част Рача и Босут чути и самосталца Чучковића, дошао да се састане с изборницима и одржи свој програмни говор. У Рачи је пред неколико људи одржао збор и развио свој програм иначе дочек никакав, у вече је отишао у Босут, свега је тамо било 15—20 људи и то 5 наших који из радозналости пођоше да чују шта ће говорити, 4 финанца и 3 самосталца и 7—8 који ни гласа немају нигде. Држао је говор у приватној кући, говорио је о зечевима и дивљим свињама како штету чине и да ће израдити да их слободао туђи и хватати смемо. Чудна ми чуда. И ако је више пути кроз Босут пролазио и на прелазу на Босуту на скели прешао, није се сетио да треба ћуприја (мост) и друм до Раче, сад се сетио и тврдо је обећао да ће он то израдити, да, да, може али када се градња отпочне само да надзирава и то ако, ако..?!!

Нисмо ми тако плитки да не знамо да друм не чека г. Чучковића да тај друм изради, него се чека да се види шта ће си регулацијом Саве бити и камо да се пусти, да ли крај Саве или другим путем, затим се чека у питању друма а не за г. Чучковићем, а што се тиче ћуприје на Босуту и то знамо где запиње, али и то не чека Чучковића него друго нешто по среди стоји; не дамо више да нам се песак у очи баца, то што Чучковић обећава, Тоша Недељковић је годинама обећавао, па никада. Г. Чучковић је обећао до избора још једном поћи, или ми му довикујемо уз пут ружо уз пут перунико, ми имамо свога кандидата дра Жарка на њега ћемо гласати, а Ви се не брините за нас ни од сада као ни до сада.

*

Мартинци 22. фебруара, Сирома Stjepan Čučković. Ено га већ два дана што зева у биртији нашег Клипана. Једнако извирује на тенцер, цео дан пуши и шета забринут горе доле по Клипановој биртији. Имали кога Клипане, забринуто пита Stjepan, ја сам ту, ја Вам одговара Клипан. Ако Вам је довољан тај глас, изабрани ћете бити једногласно додаје клипан. Ја се једино још уздам у поп Јежа, да ће он за мене израдити у Грку, опет ће Stjepan. Па сад већ имате два гласа опет ће Клипан лаже Stjepanu, а Stjepan теши себе и Клипана. Ми се само смејемо, и питамо коме ће се та комендија пре досадити или клипану или Stjepanu, или обадвојици заједно. Народ само врти главом и свак се живи пита, па што тај Stjepan не кандидује у Брлогу или тамо дигод горе, ди има више самосталаца, него у нашем лепом српском Срему, кога хоће те загребачке србобранске гусенице баш силом да похрвате. Волимо ми лепо да живимо са сваким, па и са Хрватима, али оставите нас самосталска браћо, да и ми останемо Срби, а не да се ради Ваших прошких грла, просграних правних џепова и дебелих стубова морамо похрватити. **Мартиначки радикал.**

*

Пијани кортеши. Пишу нам из Огара: У суботу 3. о. м. по подне био нам је кандидат наше српске народне радикалне странке др. Никола Ђурђевић са Јашом Томићем. Др. Никола Ђурђевић говорио је пред општинском већом пред изборницима. Наш учитељ самосталац је нешто мутио, али није ни мало успео. Кад је после дра Николе Ђурђевића говорио Јаша Томић, стиже у нашу општину и самостални кандидат др. Вукадиновић. Он је са својом родбином и кумовима дошао у Огаре на четворо кола са гајдашем из Платичева и Будем Будисављевићем из Загреба. Кад су пролазили поред нашег кандидата збора вакали су са кола »абцуг« и живио Вукадиновић. Сви су били што но реч као »чепови«. Неке су морали скакати са кола. Отишли су пред школу. Онако накићени дошли су из Грабовца, где их је частио бележник који се заклео оборити дра Ђурђевића. Јаша Томић је свршио свој говор и рече: — Видели сте их браћо! Ја Вас молим да одете доцније и чујете их. Па онда решите: можете ли да им предате Вашу судбину у руке. Наши накићени кортеши не верујем да ћете казати како су прошли. Али ће се видети на избору колико ће добити гласова из Огара. Наши бирачи им рекоше, кад чуше шта говоре: Могли сте нам у овом послу доћи трезни, ћутите. У самом Платичеву је Буде Будисављевић освојио за радикале још 2 гласа, који кад су га чули, дођоше нашима и рекоше: Били смо за дра Вукадиновића, јер је наше дете, ал кад смо чули оног господина из Загреба и видели у какво коло хоће да иде не можемо с њим. У Грабовцима је бележник Живановић »сваким начином« искупио неки збор на коме је Буде Будисављевић говорио 1½ сат, док и последњи човек није отишао. Кад Буде Будисављевић виде како је прошао, он сутра зором оде из Платичева одкуд је и дошао, а није ни обишао друга места. Тај баш лепо поможе радикалној странци. Говори се да ће др. Вукадиновић одступити. Од кумова се не може створити странка, а самосталаца у овом срезу нема. То ће се показати на дан избора најбоље.

*

Политичко дете и политички чика.

Сви ви добро знате да се деца боје мрака, знате да несмеју сама напоље, него мора мама или тата или какав год чика да их изведе. Па тако је ето и са нашим „политичким дететом“, на брзу руку печеним самосталцем Др. Васом Вукадиновићем из Платичева. За њега је политика, у правом смислу речи мрак, он несме сам у тај мрак, он тражи каквог било чику да га изведе. И збиља је у петак 8 фебруара дошао у Платичево чак из Загреба чика Буде Будисављевић, да изведе дете и да му позајми мало политичке мудрости, језика и куражи у